

Aventurile hingherului
în Balkanya

Regizor de teatru, scriitor și eseist, Mihai Măniuțiu a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale“ din București în 1978. A montat în teatre importante din România și din străinătate (Belgia, Marea Britanie, Turcia, SUA), creațiile sale primind numeroase premii pentru cea mai bună regie, originalitate și cel mai bun spectacol al anului. A realizat peste o sută de spectacole. În prezent, este director al Teatrului Național din Cluj, profesor la Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj și *distinguished professor* la University of California, Irvine.

Ca scriitor, a publicat trei volume de poeme: *În Balkanya, eu și ceilalți demoni* (2011), *Până una-alta* (2012), *Vertij* (2014) și mai multe volume de povestiri cu tentă onirică și fantastică: *Un zeu aproape muritor* (1982), *Istории pe care n-am să le scriu* (1998), *Omphalos* (2001). În anul 2004, i-a apărut romanul *Memoriile hingherului*, iar în 2011, volumul de povestiri *Opiniile unui călător nedemn de încredere*. Dintre eseurile sale teatrale amintim: *Redescoperirea actorului* (1985), *Cercul de aur* (1989) și *Despre mască și iluzie* (Humanitas, București, 2007).

Creației sale literare și teatrale i-au fost dedicate volumul *Dansând pe ruine* de Dan C. Mihăilescu (2006), cartea de comentarii critice semnată de Mircea Morariu – *Mihai Măniuțiu. Ipostaze esențiale* (2008) – și trei albume monografice: *Trilogia Dublului* (1997), *Măniuțiu. Imagini de spectacol* de Cipriana Petre-Mateescu (2002), *Mihai Măniuțiu. Spațiul cameleonic* de Cristina Modreanu (2010).

Mihai Măniuțiu
Aventurile hingherului
în Balkanya

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Iuliana Glăvan
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Iuliana Constantinescu, Carmen Petrescu

Tipărit la Artprint

© HUMANITAS, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Măniuțiu, Mihai
Aventurile hingherului în Balkanya / Mihai Măniuțiu. –
București: Humanitas, 2015
ISBN 978-973-50-4926-3
821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382; 0723 684 194

I
MEMORIILE HINGHERULUI

PARTEA ÎNTÂI

Într-o după-amiază de marți

Pe maidan

- Și care-i ăsta? E Luki? E Feri?
- Care-i gagiul și care-i gagică?
- Se aseamănă al naibii, putorile naibii!
- Se zice că unul ar fi mai mult muiere.
- Iar celălalt e ofticos și își scuipă plămâni.
- Pe care l-am prins?
- Cică ar fi gemeni.

Adunați roată în jurul lui Luki sau Feri, oamenii îl îmbrâncesc de colo-colo, îl dau de-a dura, îl ciupecesc și au fețe supte, aprinse.

— Lu-ki-ki! Fe-fe-ri! Lu-ki-fe-fe-ri! nechează ei, se îmbulzesc, behăie, latră.

— Dacă-i chemi pe amândoi, nu răspunde nici unul.

— Dacă îl chemi pe unul singur, răspund amândoi.

Se pornesc toți să zbiere:

— Bă Luki! Bă Feri! Bă Lukiferi!

— Potoliți-vă, că-i strigați pe amândoi și n-o să răspundă nimeni, răcnește amicul meu, hingherul, și îl apucă de gât pe Luki ori pe Feri și începe să-l stranguleze.

— Să-i strigăm pe rând!

— Strigați-i pe rând!

— Și dacă nu-i el?

— Și dacă nu-s ei?

Pe maidanul din spatele primăriei, în mijlocul gloatei, hingherul îl strânge de gât, cu metodă, încetul cu încetul, pe Luki ori pe Feri.

— Așa, așa, să scoată limba de-un cot!
— Să-i treacă pofta!
— Mai ai chef, bă, să ne ronțai ficații?
— Și să ne scrii, pe din dos, epitafuli?
— Ia dați-i drumul! I-o fi venit gustul de joacă. Vrea, poate, să joace zaruri cu noi.

— Ia vino, nene! Ia încercă, nene, să ne iei banii!
— Nu fiți proști, nu-i dați drumul, că țiganu-i șiret și o șterge.
— Țista nu-i țigan cum nu-s eu popă. E o boarfă, o loază...
— Țiganu-i viclean, n-arată a țigan când nu-i cazul.
— E țigan sadea, borătura. Nu vedeți ce vineți i-s obrajii?
— E vânăt, că-l strânge de gâtiță hingherul.
— Îi scoate el gârgăunii. Vivat hingherul!
— Bă, Lu-ki-ki-fe-fe-ri! Ai băgat-o pe mâncă! Ai feștelit-o!
Ai sfeclit-o!

— Ce pământău! Ce cârpă! Ia uite cum chirăie, cum se izmenește!

— Își dă ochii peste cap și bate din pleoape ca o fecioară.
Ai jura că-i place.

— Îi place, cum să nu, îi place, că îi umflăm boășele, ca la pompă, și scula!

- Cică și-o trag unul altuia.
- Cine?
- Gemenii.
- Lukiferi.
- Și care-i fătălăul?
- Care e puța?
- Păi, ăla cu sâni.
- Ofticosul?
- Mireasa nu-i ofticoasă.
- Celălalt, cocoșelul, tușește.
- Scârnăviile! Potăile! Curlangiii!
- S-au dedat la ficați... la rărunchi...

— Ne sug măduva... Ne fură banii, la zaruri...

— Și după aia fac pe niznaiul.

— Ne deoache, ne scriu pe din dos epitafuri.

— Că-s, chipurile, poeți...

— Poeți dintr-ăia pidosnici, care mângălesc epitafuri...

— Da' ce, noi nu știm să scriem?

— Le scriem noi epitaful!

Fețele li se lăbărțează, li se încing și mai tare, își trag coate, își arată dinții verzi, dinții negri, și chiuie, și își aruncă pălăriile în aer.

— Să nu-l omorâm, îi zic deodată, pe negândite, hingherului, și mă mir eu însumi de mine, ce mi-a venit, ce-mi cășunează, și deja îmi pare rău că mi-a ieșit porumbelul pe gură.

Hingherul îl slăbește un pic din strânsoare pe Luki ori pe Feri și plescăie din buze:

— Adică? Se poate ști de ce îmi ceri asta?

Mulțimea se potolește, ascultă. Mustesc, fierb cu toții.

— De ce, bre? De ce să nu-l omoare?

Îmi încrețesc fruntea, mă scarpin după ureche.

— Nu zic să-i dăm drumul, că nu-s nebun, nici lunatic... Dar mi-ar plăcea să-l văd că moare altfel... așa, ca de mâna lui...

— Țsta nu-și pune juvățul la gât niciodată, icnește hingherul. E prea parșiv. Prea unsuros.

Icnesc și ceilalți:

— Țsta abia moare omorât de hingher, darmita să-l lăsăm în voia lui...

— Nu se omoară Țsta cât ne mai are pe noi de jugănit.

— E prea zbanghiu. Potlogarul! E prea hămesit.

— Eu totuși nu m-aș grăbi, îi înfrunt. Măcar să-i înhățăm pe amândoi. Să nu riscăm. Că am înhățat unul singur și nu știm pe care. Să nu iasă vreo încurcătură. Să nu fie o capcană.

— Unul e ofticos, celălalt e aproape muiere, zice hingherul și îl zgâlțâie, întărâtat, pe Luki ori pe Feri.

— De acord, zic. Și ăsta cum e? Care e? Că tușește și își scuipe fierea, plămânii și, în același timp, atârnă în labele tale de parcă n-ar avea vlagă nici cât o femeie.

— Deh, habar n-am, ce-s eu, ghicitor? Știu însă că din pricina lui nu-mi merge prea bine și-s deocheat și mi se scriu într-ascuns tot felul de chestii și de epitafuri și așa putea să am zilele numărate...

— Sunt gemeni și tu îl omori pe unul singur. Pricepi? Nu-i de-ajuns. Afurisit să fiu dacă-i de ajuns. Eu zic, până-i înhățăm pe amândoi, să mai amânăm, să nu ne pripim. Mai lasă-l un pic...

Degetele hingherului se albesc spre vârfuri și Luki sau Feri horcăie, îi curg balele.

— Să fim prudenți, zic. Poate că ăsta nu e nici Luki, nici Feri. Poate că Luki și Feri își bat joc de noi, n-ar fi prima oară.

— Nimeni nu-și râde de noi! izbucnește unul năsos și cu voce de stentor. Vivat hingherul!

— Jos Luki! Jos Feri! hămăie îndată și alții.

— Scoate untul din el! Scoate-i rânza!

— Scoate-i mațele prin găoază!

— Mama lui de poponar și de geamăn!

Hingherul șovăie și își slăbește strânsoarea, iar eu, dacă tot am luat-o aiurea la vale, mă gândesc că ar fi mai cuminte din partea mea să nu ezit, să nu mă poticnesc defel și să le arăt că nu îndrug vorbe de clacă.

— Oare-i îngăduit să ucidem ceea ce nu îndrăgim? șoptesc și am impresia că am spus ceva foarte, foarte subtil.

Mă las apoi pe vine și mă joc cu brelocul de care îmi atârnă briceagul și scormonesc cu nervozitate țărâna. Și toți se lasă pe vine și mă privesc chiorăș, pe sub sprâncene, jucându-se nervoși cu bricegele în țărână.

— Eu nu-l las să-mi scape, mârâie hingherul.

— Păi, sigur că nu, îi zic. Nu-l putem lăsa să ne scape.

— Așa, face hingherul, și își sporește strânsoarea.

— Eu zic să nu-l omori tu. Eu zic să punem mână de la mână, să-l omorăm împreună. Ce zici? Avem destule bricege.

Luki sau Feri leșină.

— Aha, rânjește hingherul și îmi trage cu ochiul. Te-am dubuit eu, drăguță. Ai vrea să-l faci scăpat. Bași groaza în el și el leșină. Deci ăsta nu-i Luki sau Feri, e un altul, pentru că ei, din câte știm, nu leșină. Dar să-ți spun una bună: degeaba se fandoșește și se înmoaie, că nu mă duce. Nu mă fraierește.

Mă ridic și cretez cu briceagul pulpa lui Feri sau pulpa lui Luki. Ceilalți îmi urmează exemplul – îl împung, îl zgârie, îl taie. Și Luki sau Feri sângerează.

— Aha, se strâmbă hingherul. Și ce va să zică asta?

— Nu știu, îi zic. Doar că am o îndoială.

— Vrei să zici că Lukiferi nu sângerează.

— Nu sângerează, îi zic. Asta-i cert: nu sângerează.

— Aha, zice hingherul.

Și își slăbește strânsoarea.

— Să ne creștam și noi, zic. Am fost de destule ori păcăliți, dacă e vorba de păcăleală.

Și mă creștez primul. Se creștează și nășosul și alții și nimeni nu sângerează.

— E de-a-ndoaselea, zic.

— Nu pricep, se încruntă hingherul.

— Nici eu nu pricep. Însă, faptele-s fapte.

Hingherul își sporește strânsoarea.

Oamenii se înțepă cu bricegele, își zgândăresc rănilor mai vechi, își străpung laba piciorului, palmele.

— Nu sângerăm, nu, zic ei, descurajați.

Fluieră a pagubă, își pungesc gurile, se uită în stânga și-n dreapta, pieziș, și caută să pășească agale.

— Că-i Luki, că-i Feri, totuna!

— Hai să-l lăsăm naibii în pace.

— Că-i Lukiferi, ce ne pasă?

— Nu merită să ne prindem mintea cu el.

— Nu merită, scârnăvia!

— Te pomenești că mai luăm și cine știe ce boală.

— Ajunge că nu sângerăm...

Se îndepărtează agale, se furișează, o șterg agale.

— Să-i fi șterpelit măcar zarurile din buzunar, că-s toate câștigătoare...

— Mai bine îl luam la întrebări și-l burdușeam după aceea.

— În orice caz, de tăbăcit, l-am tăbăcit bine...

— Să-i fie de învățătură.

— N-ar fi stricat să-i retezăm și vreo două-trei dește, ca să nu se mai țină poet...

— Și să nu mai scrie într-ascuns epitafuli.

— N-are rost, dă-l în mă-sa, scrâșnește din dinți cel cu voce de stentor, că-l are pe frate-său să le scrie...

— Chiar așa, dă-l în mă-sa...

— Dă-i încolo de curlangii și otrepe!

Pe maidan se învâртеjesc trâmbe de praf usturător și duhnind a gunoaie. Hingherul scuipă într-o parte și își sporește strânsoarea.

— Ce-i cu oamenii ăștia? Ce au ăștia de pleacă?

— Tu n-ai văzut că s-au crestat cu bricegele și din nici unul nu picură sânge?

— Ți se face lehamite! Adică, ăsta nu-i Luki sau Feri?

Ridic din umeri și insinuez, nu prea convingător:

— Tu zici, nu eu.

Hingherul insistă:

— Ei, ceilalți, sunt Lukiferi?

— Dacă mă întrebi, eu cred că ăsta e ori Luki, ori Feri.

— Păi, vezi? Ceva nu e-n regulă cu oamenii ăștia.

— Cu noi parcă e totul în regulă? zic.

Hingherul își slăbește strânsoarea.

— Adică, ce nu-i în regulă?

— Mai întâi și-ntâi, nici noi nu sângerăm.

Hingherul își sporește strânsoarea.

— În ce mă privește, nu știi, n-am încercat.

— Vrei să te creștez? îl întreb.

— N-ar fi *relevant*, zice el și îngHITE strâmb, se îneacă și își slăbește strânsoarea.

— Iar în al doilea rând...

— În care al doilea rând?

— Ziceam că ceva nu-i în regulă nici cu noi.

— Aha, zice el.

— E ciudat, zic. Ne comportăm al dracului de ciudat. Pentru că îl torturăm. Oricine ar fi. Cred că așa se cheamă asta ce-i facem, oricine ar fi. Cred că îl schingiuim.

— Aha, zice hingherul și-l strânge pe Luki ori pe Feri de beregată, apoi îl lasă, îl strânge din nou și îl lasă, îl strânge și-l lasă, îl strânge și-l lasă și iarăși: Aha, zice el.

Cuprins

I. MEMORIILE HINGHERULUI

PARTEA ÎNTÂI Într-o după-amiază de marți

<i>Pe maidan</i>	9
<i>E periculosu sporgersi</i>	16
<i>Marco Polo</i>	25
<i>Jucării mici, jucării mari</i>	31
<i>Dragoste la prima vedere</i>	36
<i>La poli</i>	42

PARTEA A DOUA În aceeași după-amiază de marți

<i>Leșinul, trezirea</i>	51
<i>Cleștișorul, penseta</i>	56
<i>Lichior de anason și sirop de cireșe</i>	60
<i>Fetele de la bele-arte</i>	63
<i>Teoria conspirației</i>	69
<i>Judecata, sentința</i>	80

EPILOG În seara aceleiași zile de marți

<i>Sub pod</i>	93
<i>Rățiunea Universală</i>	98
<i>La crematoriul de gunoaie</i>	104

II. ÎNTOARCEREA DIN EXIL ȘI ALTE ÎNTÂMPLĂRI CU HINGHERUL

<i>Întoarcerea din exil</i>	113
<i>Expediția de pedeapsă</i>	151
<i>Mama Luz</i>	161

<i>Parfumul</i>	171
<i>Anul șobolanului</i>	178
<i>În carantină</i>	194

III. FRONTIERA

Capitolul 1. <i>În care trecem o frontieră a Balkaneyei</i>	209
Capitolul 2. <i>În care suntem, pentru scurt timp, acolo unde n-am vrea deloc să fim</i>	219
Capitolul 3. <i>În care stăm o oră sau două sub pleoapa lui Genghis-Han</i>	231
Capitolul 4. <i>În care luptăm cu nenorocul nostru ancestral</i>	239
Capitolul 5. <i>În care stăm la taclale, pe malul Oceanului, cu tânărul Rudolph</i>	248
Capitolul 6. <i>În care suntem condamnați la moarte</i>	258
Capitolul 7. <i>În care trecem încă o frontieră a Balkaneyei</i>	268